باید روی مسکن دانشجویی، ازدواج دانشجویی و خوابگاه‌های دانشجویی سرمایه‌گذاری کنیم

30 اردیبهشت 1404

دبیر ستاد ملی جمعیت با اشاره به صدا درآمدن زنگ خطر جمعیت، گفت: امروز فقط کشور درگیر مسئله جمعیت نیست؛ تقریبا دو سوم کشورهای دنیا زیر سطح جایگزینی در مسئله جمعیت حرکت می‌کنند.

به گزارش مادران ودختران به نقل از ایسنا، دکتر مرضیه وحیددستجردی ضمن ارائه گزارشی از وضعیت جمعیت، اظهار کرد: امروز فقط کشور درگیر مسئله جمعیت نیست؛ تقریبا دو سوم کشورهای دنیا زیر سطح جایگزینی در مسئله جمعیت حرکت می‌کنند. این درحالیست که سطح جایگزینی یعنی باید بالای ۲.۱ فرزند به ازای هر زن در سن باروری داشته باشیم که تقریبا دو سوم جمعیت دنیا در این وضعیت هستند.

وی افزود: در ۳۰ سال آینده، ۱۳۰ کشور از سطح جایگزینی پایین‌تر می‌آیند و رشد جمعیت آن‌ها منفی می‌شود و تعداد مرگ‌ومیر در این کشورها بیشتر از تعداد موالید خواهد بود.

دبیر ستاد ملی جمعیت با اشاره به روز ملی جمعیت در سال ۱۳۹۳ افزود: امروز روز ملی جمعیت به دلیل ابلاغ سیاست‌های کلی جمعیت توسط مقام معظم رهبری در سال ۱۳۹۳ است. باید از ایشان تشکر کنیم که تنها کسی بودند که زنگ خطر کاهش جمعیت را به صدا درآوردند.

وی با تاکید بر اینکه جمعیت جهان همواره تا سال ۱۹۷۰ رو به افزایش بوده است، گفت: در هفت قرن اخیر جمعیت ۲۰ برابر و در قرن اخیر جمعیت چهار برابر شده است. از سال ۱۹۷۹ روند جمعیت به دلیل اراده انسانی، روند کاهشی داشته است. یک بار فقط در طول تاریخ، آن هم در سال ۱۳۰۰ به علت طاعون سیاه، کاهش جمعیت آن هم به صورت بیماری و ناخودآگاه اتفاق افتاد، اما امروز مسئله کاهش جمعیت به دلیل اراده انسانی است. اگر این سطح جایگزینی اتفاق نیفتد، همه کشورها دچار مشکل می‌شوند.

به گفته وحید دستجردی، تنها جایی در جهان که همچنان در برابر کاهش جمعیت مقاومت کرده، آفریقای جنوبی است و همین موضوع موجب می‌شود که امروز جمعیت آفریقایی دنیا، یک هفتم است و ۳۰ـ۴۰ سال آینده یک سوم جمعیت دنیا آفریقایی خواهد بود.

وی با تاکید بر اینکه تمام کشورها زیر سطح جایگزینی هستند و بدترین وضعیت مربوط به کره جنوبی است که با ۶۵ درصد زیر سطح جایگزینی در حال حرکت است، تصریح کرد: حتی کشور هند که از نظر جمعیت امروز بزرگترین قدرت جهان است، جمعیتی رو به کاهش دارد. آمریکای لاتین بسیار وضعیت وخیمی دارد. شمال آفریقا در خاورمیانه نیز زیر سطح جایگزینی هستند و ایران هم حدود ربع

قرن است که زیر سطح جایگزینی قرار دارد.

وحیددستجردی در ادامه به وضعیت جمعیت ایران پرداخت و با استناد به پیمایش ملی «تمایلات و رفتار فرزندآوری در ایرانیان» که در اسفند ۱۴۰۳ انجام شد، گفت: در این پیمایش از مردان و زنان متاهل بین ۲۰ تا ۵۰ سال، درباره تمایل به فرزندآوری از مردم سوال شد؛ نتیجه به دست آمده نشان داد که به طور کلی ۷۷.۷ درصد پاسخگویان تمایل به فرزندآوری ندارند و تنها ۲۲.۳ درصد تمایل به فرزندآوری دارند.

بنابر اظهارات وی، بالاترین علت تمایل به فرزندآوری به این دلیل بوده است که چون «مادر بودن» یا «پدر بودن» را دوست دارند. بالاترین علت مخالفت ۷۷.۷ درصد پاسخگویان که تمایل به فرزندآوری ندارند به دلیل نگرانی از تامین آینده فرزندان جدید بوده است. نبود درآمد کافی، مسکن مناسب نیز از دیگر دلایل بوده است.

دبیر ستاد ملی جمعیت در تحلیل این پیمایش افزود: از همین گروه ۷۷.۷ درصد که مخالف فرزندآوری بودند سوال شده که شما برای سه تا پنج سال آینده تمایل به فرزندآوری دارید؟ تقریبا ۴۱ درصد تمایل دارند، لذا باید برای ۴۱ درصد برنامه داشته باشیم. بیشترین تمایل به فرزندآوری برای گروه ۲۰ تا ۲۴ سال بوده است؛ به عبارتی اگر برای نسل جوان زمینه‌های فرهنگی و تشویقی و برنامه‌های انگیزشی داشته باشیم، می‌توانیم از این گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال به نتیجه برسیم؛ اما بین زنان و مردان تفاوت‌هایی وجود دارد.

وی تصریح کرد: وقتی زنان در ۴۰ سالگی ازدواج می‌کنند، ۱۰۰ درصد آنها تمایل به فرزندآوری دارند، اما مردانی که در ۴۰ سالگی ازدواج می‌کنند تنها ۲۰ درصد تمایل دارند. علاوه بر این، تمایل به فرزندآوری با بهبود وضعیت مالی از نظر پاسخگویان ارتباط مستقیم داشته است. همچنین مسکن نیز مسئله بسیار مهمی برای مردم است، وقتی مسکن ملکی یا مسکن رایگان برای مردم است، تمایل به فرزنداوری بین ۲۶ تا ۳۰ درصد وجود دارد، اما وقتی مسکن استیجاری است، تمایل به فرزندآوری فقط ۱۹ درصد است.

وحید دستجردی تصریح کرد: در بین تمامی گروه‌های شغلی، تقریبا ۴۳ درصد از آنانی که در حال تحصیل هستند، تمایل بیشتری برای فرزندآوری دارند. لذا باید روی مسکن دانشجویی، ازدواج دانشجویی و خوابگاه‌های دانشجویی سرمایه‌گذاری کنیم. در این میان وضعیت شاغلین و بیکاران با یکدیگر برابر است و خیلی تمایل چندانی به فرزندآوری ندارند. بین افراد شاغل که تمایل به فرزندآوری دارند، زنان کمتر از مردان تمایل به فرزندآوری دارند؛ زنان نقش تاثیرگذاری در فرزندآوری دارند لذا باید برای زنان بسته‌ها و برنامه‌های خاص داشته باشیم.

بنابر توضیحات دبیر ملی ستاد جمعیت، روستائیان نسبت به شهرنشینان تمایل بیشتری برای فرزندآوری دارند. به تفکیک قومیت‌ها نیز، ۵۵,۶ درصد ترکمن‌ها تمایل به فرزندآوری دارند. بلوچ‌ها با ۴۱.۴ درصد و عرب‌ها با ۳۶.۷ درصد تمایل به فرزنداوری دارند، اما کمترین میزان تمایل به فرزندآوری مربوط به آذری‌هاست لذا باید برنامه برای قومیت‌های مختلف داشته باشیم.

وی با اشاره به بخشی از این پیمایش که از افراد این سوال پرسیده شده است که از کدام یک از

سیاست‌های تشویقی فرزندآوری استفاده کردید، بیان کرد: حدود ۱۵ درصد از تسهیلات استفاده کرده بودند و ۸۵ درصد استفاده نکرده بودند. همچنین سن مطلوب فرزندآوری در مردان و زنان را بین ۲۰ تا ۲۹ سال عنوان کردند.

بنابر اظهارات وی، اگر بتوانیم برای نوجوانان برنامه‌های آموزشی داشته باشیم و آنها را با بسیاری از اطلاعات در زمینه خانواده آشنا کنیم، زمانی که آنها به سن باروری برسند می‌توانند ازدواج به هنگام داشته باشند. علی رغم مشکلات ما نباید از آینده ناامید شویم. چراکه درحال حاضر جمعیت دختران زیر ۲۰ سال ازدواج نکرده معادل ۱۱.۷ میلیون نفر و پسران زیر ۲۰ سال ازدواج نکرده معادل ۱۲.۹ میلیون نفر هستند و اگر برنامه‌ریزی و آموزش درستی برای این افراد داشته باشیم این افراد می‌توانند کشور را نجات دهند.

وی در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به کاهش نرخ باروری در سال ۱۴۰۲ از ۱.۵۴ به ۱.۴۴ در سال ۱۴۰۳ به روند ولادت ثبت شده بر حسب مرتبه ولادت، تصریح کرد: فرزند اول و فرزند دوم حدود ۷۳ درصد فرزندان را در کشور تشکیل می‌دهند و فرزندان سوم به بعد حدود ۲۷ درصد را تشکیل می‌دهند. لذا بایستی بیشتر سعی کنیم مشوق‌ها را به سمت این ۷۳ درصد ببریم، البته اگر اعتبارات کافی داشته باشیم، برای ۲۷ درصد هزینه می‌کنیم. این درحالیست که در حال حاضر مشوق‌ها برای تولد فرزند سوم به بعد است.

وی همچنین، میانگین سن مادر در اولین فرزندآوری در کشور را ۲۷.۵ سال و در تهران ۳۰.۶ سال عنوان کرد و ادامه داد: باتوجه به اینکه باروری بین ۲۰ تا ۳۰ سال است، اگر یک زن بخواهد فرزندان بعدی خود را به دنیا بیاورد، دچار چالش می‌شود. تنها راه تشویق به ازدواج آسان‌تر و تسریع در ازدواج و کاهش فاصله فرزندآوری تا ازدواج است.

وی افزود: در سال ۹۵ بیشترین ولادت‌ها در زنان مربوط به گروه سنی بین ۲۵ تا ۲۹ سال بود اما در سال ۱۴۰۳ بیشترین ولادت‌ها مربوط به سن ۳۰ تا ۳۴ سال است. همچنین وضعیت فوتی‌ها نیز نشان می‌دهد که میزان فوتی‌ها از ۴۴۲ هزار در سال ۱۴۰۲ به ۴۵۸ هزار رسیده است و با افزایش و ۳.۷ درصدی فوتی‌ها روبرو بوده‌ایم.

وحید دستجردی در بخش دیگری از سخنان خود همچنین از کاهش ۳ درصدی ازدواج در سال ۱۴۰۳ خبر داد و تصریح کرد: میانگین سن ازدواجِ بار اول در کشور مردان ۲۸.۲ سال است و زنان ۲۴.۱ سال است. در تهران مردان ۳۰.۶ و دختران ۲۷.۱ است. لذا باید برنامه‌ریزی شود که میانگین سن ازدواج کاهش یابد.

وی با بیان اینکه باید روی مسئله ازدواج بسیار تاکید کنیم، افزود: متاسفانه در قانون چندان روی ازدواج تاکیدی نشده است. ما بایستی از ازدواج به عنوان یک مقوله اساسی در خانواده و فرزندآوری استفاده کنیم و بسته‌های حمایتی خانواده متناسب با این موضوع باشد. موضوع موردتوجه دیگر این است که مشوق‌ها اکثراً به سمت تولد فرزند سوم به بعد است، این درحالیست که بایستی مشوق‌ها را به سمتی ببریم که بیشترین اثرگذاری را داشته باشد.

دبیر ستاد ملی جمعیت ادامه داد: اکنون نیز راهبرد ما در دبیرخانه ملی ستاد جمعیت، اولویت‌گذاری است؛ اعتبارات و منابع کشور محدود است. باید از اعتبارات محدود با هدفگذاری و اولویتگذاری مناسب، قبل از اینکه پنجره جمعیتی در سال ۱۴۲۵ بسته شود حداکثر استفاده را کنیم.